

Mainuš, Petr

**Slovenská literatúra v českých prekladoch na prelomu milénia
[i.e. milénia]**

In: *Studia Balcanica Bohemo-Slovaca*. V. Dorovský, Ivan (editor).
1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, pp. 191-201

ISBN 80-210-2771-1

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/123252>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

SLOVINSKÁ LITERATURA V ČESKÝCH PŘEKLADECH NA PŘELOMU MILENIA

Po pádu tzv. socialistického režimu u nás a po vyhlášení samostatnosti Slovinska v roce 1991 nastává zcela nová éra vzájemných česko-slovin-
ských literárních, kulturních, politických a hospodářských vztahů, která nava-
zuje na tradiční, historickou spolupráci obou našich národů. Ne náhodou je
literární a překladatelská komunikace mezi českým a slovinským prostře-
dím bohatší než například s prostředím srbským, chorvátským, makedon-
ským, čemohorským či bosenským, podržíme-li se teritoria bývalé Jugoslávie.

Vždyť první samostatné knižní překlady¹ slovinské poezie, prózy
a dramatu u nás vycházely již od roku 1882² a s výjimkou pasivního obdo-
bí let 1949–1957 se generace překladatelů přičinily o důkladné zpřístupně-
ní slovinské literární scény českému čtenáři.

Kdybychom se pro porovnání ohlédli, v jaké pozici bylo pronikání
a recepce slovinské literatury v Čechách na přelomu 19. a 20. století, zjis-
tíme, že z mnoha aspektů je současná situace téměř shodná, ovšem z mno-
ha dalších aspektů je pak zcela nesrovnatelná. Zde mám na mysli především
překladatelův výběr, který se soustřeďuje na jednoho, dva či tři autory. Po-
kud před sto lety patřili k nejpřekládanějším slovinským tvůrcům Josip Jur-
čič (1844–1881), Ivan Cankar (1876–1918) a Zofka Kvederová-
Jelovšková (1878–1926), pak se zdá být nyní přejančarováno a předebejlja-
kováno.

Zásadní rozdíl spatřuji v tom, že podílelo-li se před sto lety na proni-
kání slovinské literatury do českého prostředí hned několik překladatelů
(Josef Penížek, Vojtěch Pakosta, Jaromír Borecký, Rudolf Linhart, Zdenka
Hásková a řada dalších), je dnes slovinská překladová literatura v České
republice takřka monopolní záležitostí Františka Benharta (1924).

Co však nelze opominout, je fakt, který uvádí Oton Berkopec: *Zamě-
říme-li se na knižní i časopisecké překlady, vydané do druhé světové války,*

¹ V referátu se budeme vzhledem k omezenému rozsahu zabývat pouze knižními překlady.

² Prešeren, F.: *Básně*, Jičín 1882; Jurčič, J.: *Tugomer*, Jičín 1882.

vidíme, že jsou velmi četné. O jejich výběru však nerozhodovala vždy umělecká hodnota literárních děl. Často byla na obou stranách překládána díla méně významných autorů, kteří měli osobní styky buď s překladateli nebo s činiteli, kteří ovlivňovali překladatele. Při studiu těchto překladů zjistíme, že příliš často, že jsou nepřesné a že mají nízkou uměleckou hodnotu.³ Můžeme konstatovat, že uvedený problém není ani dnes aktuální a díky fundovanosti současných překladatelů se nám dostává kvalitních a hodnotných překladů.

Před sto lety se k nám slovinská poezie dostávala ve srovnání s prózou jen ojediněle. Dnes má naopak slovinská poezie primát a je dokonale zmapována, zatímco slovinská próza je reprezentována pouze dvěma nejvýznamnějšími představiteli. O tvorbě ostatních slovinských prozaiků může mít česká veřejnost jen mlhavou představu.

1. Slovinská poezie v českých překladech od roku 1990 do současnosti

První antologií vydanou u nás po vyhlášení samostatnosti Slovinska, tedy jakousi předzvěstí aktivnější kulturní spolupráce, byla kniha *Sedm slovinských básníků* (1994). Básně vybral, přeložil a doprovodil literárně historickou esejí *Třicet let slovinské poezie* F. Benhart.

Její sestavovatel vycházel z přesvědčení o prolínání vývojových období, stylů, proudů, poetik i názorů, o „překrývání časů“. Výbor chce upozornit na nejnovější tváře slovinské poezie. Jejich básně jsou pak chronologicky podle stáří autorů řazeny tak, že jsou tu vedle veršů C. Zlobce, verše dvou šedesátníků, D. Zajce a K. Koviče, dvou padesátníků, S. Makarovičové a T. Šalamuna, mladší básnickou generaci tu zastupuje M. Jesih (1950), známý především svými sonety a z nejmladších A. Debeljak (1961).⁴

Sám překladatel odůvodňuje výběr básníků těmito slovy: *Posledních třicet let bylo ve Slovinsku a ve slovinském básnictví našlapaných, a kdybych měl bez prodlení na místě připojit další desítky básnických (opravdu básnických) jmen, nebylo by to těžké.⁵*

³ Berkopec, O.: *Bilance deseti let*, Slovanský přehled 42, 1956, č. 7, s. 237-238.

⁴ Dorovský, I.: *Slovinští básníci*, Pro přátele jižních Slovanů 6, 1994, č. 5, s. 31.

⁵ *Sedm slovinských básníků*, Praha 1994, doslov s. 138.

Vydání antologie chápe F. Benhart také jako určité odčinění dluhu z minula, který vůči slovinské poezii máme.

Pléjádou výborů z tvorby slovinských básníků, ať již těch, kteří byli v našem prostředí uvedeni v různých antologiích, či těch, s jejichž básněmi se český čtenář teprve seznamuje, zahajuje v období od roku 1991 F. Benhart poezii básníka a překladatele Ivana Minattiho (1924) *Prohlubeň ticha* (1995).

Výbor *Prohlubeň ticha*, nazvaný podle jedné z básní, je jakýmsi průřezem Minattiho vyzrálou básnickou tvorbou. Ve Slovinsku patří I. Minatti k nejčtenějším básníkům.

Ukázky z jeho díla byly již otištěny v antologiích *Nové hvězdy nad Triglavem* (1983, v překladu Jarmily Urbánkové) a v *Orfeovi v dešti* (1995, v překladech Otta Františka Bablera, Viktora Kudělky a Ivana Dorovského).

V pořadí druhá, dosti obsažná antologie moderní slovinské poezie *Orfeus v dešti*⁶ již zcela potvrdila, že česko – slovinské vztahy v oblasti poezie vstupují do nového, příznivě se rozvíjejícího období.

Jedná se o zamýšlenou Kudělkovu antologii, která měla vyjít na začátku sedmdesátých let.⁷

Viktor Kudělka zahrnul do výboru z moderní slovinské poezie celkem pětadvacet autorů, počínaje představiteli z kruhu mladokatolických básníků: Anton Vodnik (1901–1965), Edvard Kocbek (1904–1981), Božo Vodušek (1905–1978), po Cirila Zlobce (1925), Toneho Pavčeka (1928), Janeze Menarta (1929) a Kajetana Koviče (1931). Dále do antologie zahrnul jejich předchůdce Jožeho Šmita (1922) i jejich soupeřníka Lojzeho Krakara (1926). Dalšími třemi básníky, kteří vstoupili do slovinského literárního života roku 1959 a zúčtovali radikálně s poetickou tradicí, jsou

6 *Orfeus v dešti*, Brno 1995.

7 Pravděpodobně z konce šedesátých let je dopis V. Kudělky zaslaný O. Berkopcovi, v němž se zmiňuje: „...že si udělal malou antologii nejlepších básní z poválečné slovinské poezie – sedmnáct slovinských básníků od Udoviče, Bora a Vipotnika až po Grafenauera, Vergiovou a Makarovičovou“. Piše také, že by měl O. Berkopec vydat pokračovatele *Hvězd nad Triglavem*.

Kudělkův záměr potvrzuje dopis O. F. Bablera ze 14. června 1969 určený O. Berkopcovi, v němž se Babler pozastavuje nad tím, že se bude v Kudělkově antologii překládat i dle podstročníků, což ho zahanbuje.

Druhý Bablerův dopis O. Berkopcovi z 24. června 1969 obsahuje následující sdělení: „V Kudělkově antologii mě definitivně přidělili: Antona Vodnika, Ivana Minattiho, Sašu Vegri, Svetlanu Makarovič, Niku Grafenauera, Marijana Štancara a Toneta Kuntnera.“ Archivní fond Rukopisného oddělení Národní univerzitní knihovny v Lublani, evid.č. Ms 973/ VII.

Dane Zajc (1929), Gregor Strniša (1930) a Venó Taufer (1933). Své místo zde našly také básně jejich kolegyně Saši Vegriové (1934). Ještě dále šel v demontáži jazyka Franci Zagoričnik (1933), experimentující také v oblasti typografické, konkrétní, letristické atd. poezie.⁸

Seznámit se můžeme i s potměnlou poezií Svetlany Makarovičové (1939), dále s představiteli mladší vlny modernismu Nikem Grafenauerem (1940) a Tomažem Šalamunem (1941), s tvorbou nezařaditelného básníka Toneho Kuntnera (1943). Mimo uvedené, jsou zde přeloženy básně Mateje Bora (1913), Ceneho Vipotnika (1914–1972), nejzralejší básnické osobnosti *generace před zavřenými dveřmi*, I. Minattiho, představitele poválečné básnické generace a konečně Marjana Kramberga (1938), Franceho Filipiče (1919) a Marijana Štencara.

Na překladech básní se kromě V. Kudělky podíleli také překladatelé, jejichž jména asociují někdejší Berkopcovu spolupráci s českými básníky. Jsou to Jan Skácel, Ludvík Kundera, dále Zdeněk Kriebel, I. Dorovský, Karel Tachovský. Výbor obsahuje nejvíce překladů O. F. Bablera.

Orfeovi kritika vyčetla chybějící biobibliografické údaje o autorech a stručnou přehlednou studii zasazující je do kontextu⁹. Antologie však podává orientační přehled slovinské básnické tvorby několika generací autorů a utváří tak obraz literárně chronologického vývoje velké poezie malého národa.

Výbor z tvorby slovinského esejisty, básníka a fenoménu nejmladší slovinské literární generace A. Debeljaka *Katalog prachu* (1996) nepřeložil nikdo jiný než náš nejpłodnější překladatel slovinské literatury posledních dvaceti let F. Benhart. Do výboru zahrnul verše ze tří Debeljakových básnických sbírek *Imena smrti* (1985), *Slovar tišine* (1987) a *Minute strahu* (1990). Poslední sbírka obsahuje básně v próze, jejichž tradice je ve Slovinsku chabá a esteticky nevalně realizovaná. *Debeljak jí v podstatné míře dodal výpovědní plnost a stylovou dynamiku*.¹⁰

Podrobnou statí o díle A. Debeljaka doplnil knihu slovinský literární kritik a překladatel Aleš Berger.

Téhož roku vyšla rovněž v překladu F. Benharta sbírka básní korutanského malíře a básníka Gustava Januše (1939) nazvaná *Uprostřed věty*

⁸ Srov. Benhart, F.: *Třicet let slovinské poezie*, In: *Sedm slovinských básníků*, Praha 1994, doslov s. 129.

⁹ Srov. Šrámek, P.: *Sedmadvacet slovinských básníků*, Souvislosti 31, 1997, č. 1, s. 235.

¹⁰ Berger, A.: *O autorovi*, In: Debeljak, A.: *Katalog prachu*, Olomouc 1996, s. 88.

(Praha, 1996). Benhart zvolil do výboru ty básně, které by u nás neznámého autora uceleně představily.

Výbor vychází hlavně z Janušovy poslední sbírky *Sredi stavka* (1990), jež také dala této knize název, ale i ze dvou předcházejících sbírek *P(e)s(m)i* (1978), *Pesmi* (1983).¹¹ Ve verších se seznamujeme s již rozvinutou poezií kulturního zástupce rakouských Slovinců v Korutanech, s originalitou básnického slova a s básnickými myšlenkami vystihujícími soužití s přírodou.

Rok 1996 je nebývale hojný na české překlady slovinských básníků. Je to zásluhou F. Benharta, že toho roku rozšířil fond přeložených slovinských děl o výbory z tvorby zástupců mladé básnické generace.

Již šestadvacátou sbírku T. Šalamuna nazvanou *Ambra* (1996) pro české čtenáře připravil a vysoce kvalifikovaným doslovem opatřil F. Benhart.

V Šalamunově poezii promlouvá intelektuál, uměnovědec, výtvarník s hlubokým ponorem do filozofie a náboženství, a to nejen evropských rozměrů. T. Šalamun je výrazným představitelem novější avantgardy šedesátých let.

*Ve sbírce Ambra zachycuje Šalamun svět a dějiny panoramaticky na rozměrné plátno. Tím dociluje propojení světů, epoch a kultur v jedno univerzum. Síla sbírky jako i všech předchozích autorových básní je v jazyce, který je zachránce lásky, květin, lidstva a nástroj Boha,*¹² napsala pražská slovenistka M. K. Nedvěďová.

Slovinský básník Milan Jesih – virtuóz jazyka, první po Župančičovi (1878–1949) v moderní slovinské poezii, byl českému čtenáři představen již v antologii *Sedm slovinských básníků*. Samostatná básnická sbírka *Sonety* (1997), kterou uspořádal F. Benhart, je sestavena ze dvou Jesihových sbírek *Soneti* (1989) a *Soneti drugi* (1993).

*„Přes pozitivní ladění některých sonetů Jesihova poezie prozrazuje autorův tragický pocit marnosti a odcizení. Benhartův překlad je o to hodnotnější, že M. Jesih patří k obtížně překladatelným slovinským autorům. Čtenář má možnost porovnat si originál s překladem, neboť jsou vydány současně.“*¹³

¹¹ Srov. Benhart, F.: *Poezie údivu a objevování*. In: Januš, G.: *Uprostřed věty*, Praha 1996, s. 81.

¹² Nedvěďová, M. K.: *Dva slovinskí básníci v českém překladu*, Pro přátele jižních Slovanů 9, 1997, č. 1, s. 33–35.

¹³ Čisáriková, J.: *Milan Jesih, Sonety*, Pro přátele jižních Slovanů 10, 1998, č. 1, s. 28.

Jesli se ujal jako jeden z mála současných slovinských básníků psaní sonetů, což patří k tradiční formě slovinské poezie.

Z básnických sbírek *Skoraj himna* a *Stopnice k tebi (obě 1995)* C. Zlobce sestavili a přeložili výbor F. Benhart a Václav Daněk. Vyšel roku 1997 pod názvem *Kvadratura kruhu*¹⁴.

Kniha sestává z básní psaných volným veršem, podstatnou část tvoří sonety. Zlobec se ve verších vrací do dětství prožitého v rodném Krasu. K milostným prožitkům se váže básníkův poetický místopis.¹⁵ Doslovem *Všude je naše láska s námi* opatřil sbírku slovinský básník Ivo Svetina.

Začátkem roku 1998 vyšla v Lublani velice zajímavá antologie slovinské poezie *S příchutí mořské soli*, která seznamuje čtenáře s tvorbou šesti slovinských básníků z Terstu. Básně byli F. Benhartem přeloženy do češtiny.

*V knize jsou představeni Marko Kravos (1943), Miroslav Košuta (1936), Renato Quaglia (1941), Ace Mermolja (1951), Marij Čuk (1952) a Alenka Rebulová – Tutová (1953), jejichž básně ovanou přímořskou vůní Mediteránu. V poezii slovinských zamejců lze vycítit románský vliv, s nímž je prostředí nedílně spjato a promíseno. Jak lyrické, tak i epické básně jsou ovlivněny lidovou tradicí, hlavním symbolem je v nich pochopitelně moře.*¹⁶

U každého autora je zpracována krátká biografie a bibliografie jeho literárního díla. Výborné je, že vedle českého překladu je na druhé straně uveden i slovinský originál, což umožňuje vychutnat si verše také v původní podobě.

Vzhledem k malému nákladu zůstala přímořská antologie oproti různým výborům ze slovinské poezie spíše v ústraní.

Poslední u nás vydanou knihou poezie národa pod Triglavem je antologie mladé slovinské poezie *Místo v prostoru (1998)*. Dvojice překladatelů F. Benhart a Martina Šaradinová poodhaluje známé i neznámé tváře současného slovinského básnictví.

Překladatelé vybrali do antologie jednoho z nejpřekládanějších slovinských autorů A. Debeljaka, jehož básně vyšly již v antologii *Sedm slovinských básníků (1994)* a ve výboru jeho básní *Katalog prachu (1996)*. Poprvé se u nás dostalo knižního vydání básním morální filozofie Alojze Ihana (1961), básním rezignace a trpkosti Maji Haderlapové (1961) na-

14 Zlobec, C.: *Kvadratura kruhu*, Praha 1997.

15 Srov. Nedvěďová, M., K.: *Ciril Zlobec, Kvadratura kruhu*, Pro přátele jižních Slovanů 9, 1997, č. 5, s. 29.

16 Mainuš, P.: *Poezie z Terstu*, Pro přátele jižních Slovanů 11, 1999, č. 1, s. 27.

rozené v rakouských Korutanech. Uroš Zupan (1963) píše poezii ovlivněnou beatnickým hnutím, láskou, vztahem k rodné zemi.

Pětici autorů uzavírá nejmladší z nich Aleš Šteger (1973), který teprve vstupuje na slovinskou básnickou scénu.

*Kniha nabízí reprezentativní pohled na proudy, básnické osobnosti a jejich příběhy v soudobé slovinské poezii. Soustřeďuje se na pět mladších básníků, narozených v šedesátých a sedmdesátých letech, kteří v této chvíli prožívají rozmach své životní energie a jsou ve fázi vybrušování osobního tvůrčího rázu.*¹⁷

Další prezentací básnické tvorby A. Debeljaka je sbírka *Město a dítě*¹⁸ (*Mesto in otrok*, 1996), již přeložil F. Benhart. Po delší době se v ní Debeljak opět vrací k rýmům, a to k rýmům uspořádaným do podoby téměř klasického sonetu, tolik příznačného pro slovinskou poezii. Z jeho poezie dýchá intimní zpověď do očí kruté reality dnešní zmatené doby v evropském kontextu, *přičemž otřesnost a fascinující schopnost básnického pronikání do sfér nejvyšších životních tajemství jsou tu ještě vystupňovány.*¹⁹ Na přelomu století patří A. Debeljak k nejpřekládanějším slovinským autorům vůbec, ať už jako básník či esejista.

Dramatik, básník, režisér, autor humoresek a přední slovinský aforista Žarko Petan (1929) byl českému čtenáři představen knižně poprvé roku 1998. Výbor několika stovek aforismů *Všecko je v nejlepší nepořádku* (1998) připravil I. Dorovský. Na jejich překladech se podíleli I. Dorovský a F. Benhart.

Následujícího roku byl v překladu I. Dorovského vydán druhý, obsáhlejší a reprezentativnější výbor Petanových aforismů *Ideální léčba: Dva denně...* (1999).

2. Slovinská próza v českých překladech od roku 1990 do současnosti

Dostává-li se u nás v devadesátých letech dvacátého století slovinské poezii takové pozornosti překladatelů, která nemá v dějinách česko-slovinských literárních vztahů obdoby, pak próza, doména všech generací

17 Štoková T.: *Hodně široká delta*, In: *Místo v prostoru*, Brno 1998, s. 156.

18 Debeljak, A.: *Město a dítě*, Praha 1999.

19 Benhart, F.: *Poezie Aleše Debeljaka*, In: *Město a dítě*, Praha 1999.

překladatelů ze slovinštiny, vychází knižně ve značně omezeném počtu. Neznamená to však, že by došlo k přerušení kontinuity intenzivního překládání. Jde spíše o všeobecný útlum vydávání prózy literatur málopočetných národů. Mnohé překlady ze slovinské prózy našly své místo v nejrůznějších periodikách.

Překladatelské úsilí je zaměřeno především na současné autory, ve snaze přiblížit moderní slovinskou literaturu.

Nejpřekládanějším slovinským autorem u nás je od roku 1990 prozaik, dramatik, vynikající esejist a publicista Drago Jančar (1948), který bývá považován za nejvýznamnějšího současného slovinského spisovatele. Poprvé byl D. Jančar uveden do našeho prostředí historickým románem *Galejnik*²⁰ (*Galjot*, 1978), jedním z nejzdařilejších jeho prozaických děl. *Byť by se dalo říci, že románem Galejnik nemínil autor rozmnožit či obohatit tzv. historickou prózu, dává nicméně historii, co je! jest – snažil se postihnout její nejvlastnější tep, důkladně ji studuje, bedlivou pozornost věnuje zejména nenápadným, vedlejším detailům, a chce tak ve čtenáři vyvolat její co možná přesvědčivou iluzi,*²¹ uvádí F. Benhart.

V románu *Galejnik* se D. Jančar pokusil objasnit smysl existence, oslavit sílu a nezdolnost lidského života na zemi, navzdory všemu, co ho ohrožuje a ničí.

O pět let později vyšel výbor Jančarovy prozaické tvorby *Pohled anděla* (1995), který uspořádal a přeložil F. Benhart. Dvanáct povídek bylo vybráno ze tří Jančarových knih: *Smrt pri Mariji Snežni* (1985), *Pogled angela* (1992), *Augsburg in druge resnične pripovedi* (1994). Některé z povídek byly uveřejněny již v dřívějších letech časopisecky. Většina epických povídek má baladické ladění a zachycuje rozhodující okamžiky v životě a smrti člověka.

V doslovu ke knize Ivan Klíma napsal: *Při vší fantastičnosti svých příběhů autor často sahá po metodě literárního faktu, velmi dovedně a působivě mísí dokumenty a historické postavy či děje s postavami a ději smyšlenými a tím posiluje v naší audiovizuální době tak podstatné zdání autentičnosti.*²²

---

²⁰ Jančar, D.: *Galejnik*, Praha 1990.

²¹ Benhart, F.: *Galejnik a ti druzí*, In: Jančar, D.: *Galejnik*, Praha 1990, s. 301.

²² Klíma, I.: *Rozený vypravěč Drago Jančar*, In: Jančar, D.: *Pohled anděla*, Praha 1995, s. 125.

Další knihou D. Jančara, která u nás byla vydána zásluhou F. Benharta, je výbor *Prodloužená minulost* (1998). Čtrnáct esejů bylo vybráno ze čtyř esejistických knih vydaných v letech 1989 – 1995.²³

„Část knihy je jakýmsi krátkým exkurzem do minulosti Jugoslávie od jejího vzniku až po její rozpad a nesmyslnou válku. Styčným bodem další části knihy je postavení a funkce literatury a kultury v totalitním režimu na jedné straně a v demokracii na straně druhé.“²⁴

Pro tvorbu D. Jančara je příznačná problematika lidské svobody, konflikt jedince s mocí, téměř beznadějný, ale do posledního okamžiku nevzdávaný, ba i hraničící s šílenstvím.

Polovina esejů zařazených do knihy *Prodloužená minulost* vycházela od roku 1991 časopisecky.

Rozsáhlý esej básníka, esejisty, kritika a překladatele A. Debeljaka *Soumrak idolů* (*Zaton idolov*, 1993) vyšel knižně²⁵ v překladu F. Benharta roku 1996²⁶.

Debeljak se v textu zamýšlí nad hrozivými důsledky rozpadu jugoslávské federace, přičemž vinným shledává srbský nacionalismus a jeho živatele v čele se Slobodanem Miloševićem. Otevřeně se vyjadřuje i ke své lásce k bývalé Jugoslávii, ke vzpomínkám na mládí a téměř bezkonfliktní soužití národů. Svoji intimní jugonostalgií nazývá A. Debeljak podle elegie makedonského básníka Konstantina Miladinova (1830 – 1862) *Touha po jihu* (*Tāga za jug*).

Debeljakův esej *Soumrak idolů* oslovil českého čtenáře svým aktuálním tématem a nabídl možnost alespoň částečně pochopit složitou situaci na Balkáně.

Plodem spolupráce překladatelů F. Benharta a Jany Špirudové vyšla nedávno druhá kniha esejů A. Debeljaka *Svěrací kazajka anonymity* (1999).

Soubor obsahuje tři eseje (*Svěrací kazajka anonymity: slovinská poezie a bílé místo na literární mapě USA, Nezbytný patos distance: přednosti a slabosti národní identity, Kosmopolitní klub: umělec a společnost bez*

23 Jančar, D.: *Terra incognita*, Celovec 1989; *Poročilo iz devete dežele*, Celovec 1991; *Razbiti vrč*, Ljubljana 1992; *Egiptovski lonci mesa*, Ljubljana 1995.

24 Mainuš, P.: *Drago Jančar: Prodloužená minulost*, Host 14, 1998, č. 8, s. 88.

25 V únoru roku 1994 byl esej *Soumrak idolů* otištěn časopisecky, viz. Tvar 5, 1994, č. 3, (10. 2.), s. 1, 4 – 5; č. 4, (24. 2.), s. 5 – 6. Knižní edice je doplněnou verzí časopiseckého vydání.

26 Debeljak, A.: *Soumrak idolů*, Olomouc 1996.

estetických vymezení), jejichž společným tématem je problematika postavení malého slovinského národa a jeho příslušníků v dnešním globalizujícím se světě.

V textu se mezi řádky dovidáme o jakémisi *komplexu méněcennosti* slovinské kulturní identity a její postupné krystalizaci.

Dosud jediným překladem ze slovinské literatury pro děti a mládež, která ještě v dobách nedávno minulých lákala pozornost překladatelů v nemalé míře, je pohádka prozaičky Lely B. Njatinové (1963) *Obrovo srdce (Velikanovo srce, 1996)*, která byla vydána v překladu Kateřiny Literové²⁷.

Poslední vlašťovkou slovinské prozaické tvorby je autobiografický, pro Jančara charakteristicky ironií a sebeironií prodchnutý román *Čhtič čhtic nechtic*²⁸ (1999) v překladu F. Benharta. Dílo lze zařadit k jedné z hlavních tendencí současné slovinské literatury, zachycující nelehkou cestu literárních tvůrců nepočetného slovinského národa k prosazení se ve světě, což se Jančarovi dle slov F. Benharta podařilo a tak *má slovinská literatura svého nepřehlédnutelného světového autora*.²⁹ Trojice autorů D. Jančar, A. Debeljak a T. Šalamun patří k těm autorům, kteří přispívají k delimitaci slovinské literatury z jugoslávského kontextu a zdárně ji integrují do literatury světové.

3. Slovinské drama v českých překladech od roku 1990

Přestože můžeme pro vzájemné česko – slovinské kulturní styky pokládat devadesátá léta dvacátého století za období jisté renesance a navázání na prvorepublikové tradice, zůstává postavení vzájemné recepce dramatické tvorby jen mírně nad bodem mrazu. Ve druhé polovině devadesátých let tohoto století si lze povšimnout ojedinělých snah o rozvíjení přerušovaných kontaktů mezi divadly³⁰, ovšem překladatelé se dramatickým textům věnují jen ojediněle.

Prvním u nás přeloženým a uveřejněným slovinským dramatem v uvedeném období je Jančarova hra *Špiclování Godota (Zalezujoč Godota,*

27 Njatinová, L., B.: *Obrovo srdce*, Klobouky u Brna 1999.

28 Jančar, D.: *posmehljivo poželjenje*, Celovec-Salzburg 1993.

29 Benhart, F.: *O jiném rozumění*, In: Jančar, D.: *Čhtič čhtic nechtic*, Praha 1999, s.255.

30 Např. spolupráce brněnského Městského divadla s divadlem v Nové Gorici, na níž se podílí zejména režisér a ředitel divadla Stanislav Moša.

1988), kterou otiskl F. Benhart časopisecky³¹. Jeho překlad další hry D. Jančara *Halštat* (*Halštat*, 1997)³² zůstával drahnou dobu v rukopise, než vyšel minulého roku³³. Jak dlouho budou muset obě dramata čekat na uvedení na české scéně, je snad jen otázkou času.

V následujících letech bude zřejmě pronikání slovinské literatury k nám vystaveno řadě problémů a další vývoj česko-slovinských literárních vztahů bude zcela v rukou mladší překladatelské generace. Ta se však bude muset potýkat s prohlubující se letargií společnosti, s odsunováním všeho slovanského na vedlejší kolej i určitou absencí zaštiťující osobnosti, jako byli dříve Vojtěch Měrka, Bohuš Vybíral či Oton Berkopec.

---

31 Jančar, D.: *Špiclování Godota*, Svět a divadlo 3, 1992, č. 11, s. 81 – 107.

32 viz. Jančar, D.: *Pohled anděla*, Praha 1997, *Bibliografická poznámka*, s. 126.

33 Jančar, D.: *Halštat*, Praha 2000.